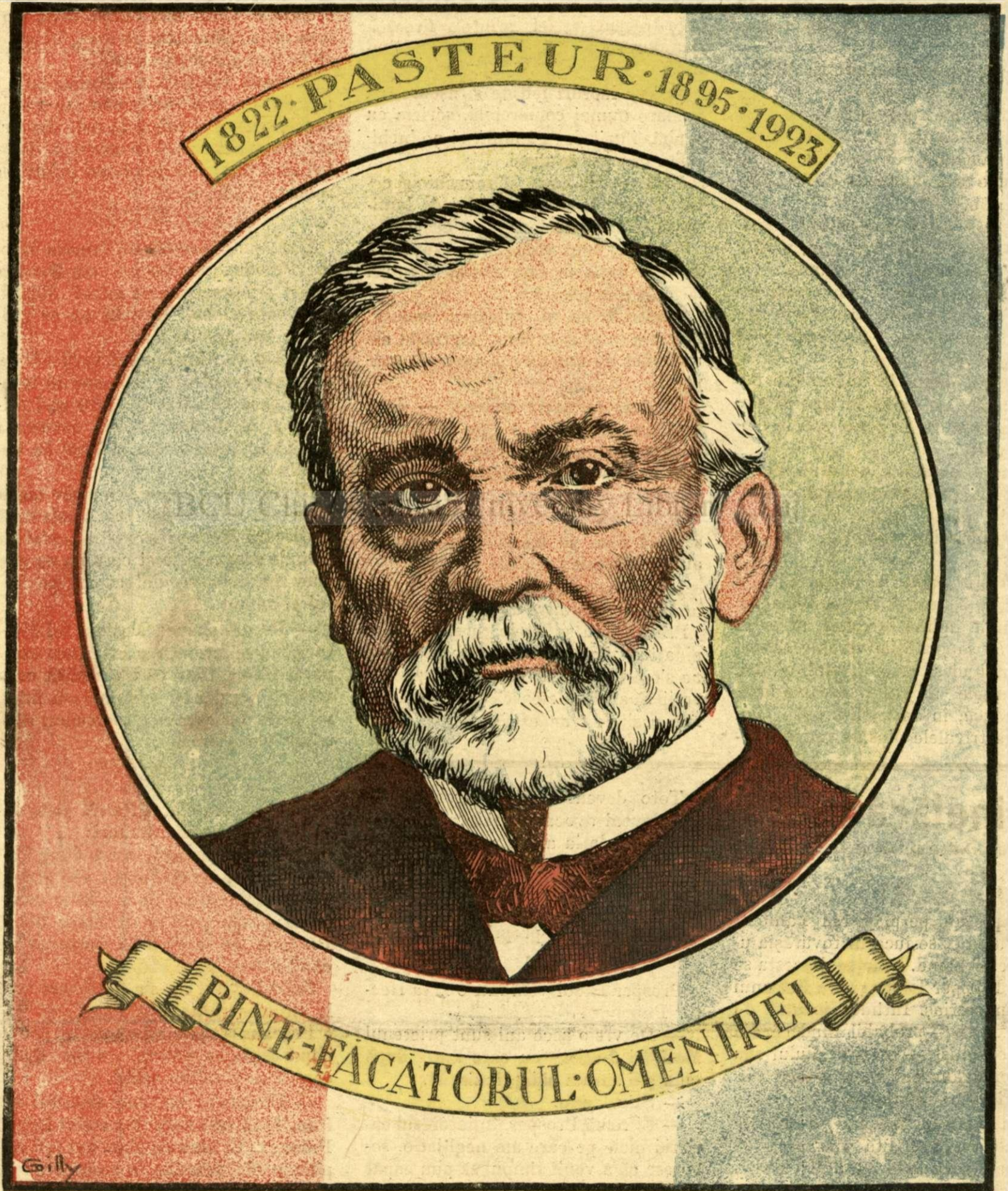

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. În străinătate pe un an 200 lei.

Franța, și cu ea întreaga civilizație, serbează acum pe marele savant care prin descoperirile sale în patologie se poate numi, pe drept, binefăcătorul lumii.

Unde ne sunt visătorii?...

În zilele turburi de astăzi, când oamenii sunt ca piratii ce se folosesc de furtuna mării ca să prade pe naufragiați, inclinațiile spre bine și frumos, aproape absente, ne conving că într'adevăr criza vremii a pătruns și în domeniul creațiilor estetice...

Nici pe vremea dogilor Venetiei sau în timpul papalității borgiene, care au înscris capitole de sânge în istoria lumii, nu era atâta neomenie ca azi.

Pe acele vremuri a înflorit Renașterea artistică și capodopere de marmură și în ulei împrăștiară raze de soare peste civilizația barbară de atunci, întocmind contrastul cel mai bizar între arta dumnezească și desfrâul păgân.

Păgân este și astăzi desfrâul lumii, dar operele de artă nu mai strălucesc prin contrast ca și atunci.

Obștească moliciune, universală nepăsare de cele sfinte, cascadă de petreceri sgomotoase, ușarnice, iată psihologia vrmei.

Cel puțin odată la noi, nimic cugetat, logic, nu simți în tiparul slovei, în svârlitura de penel sau în clopitura daltei.

Marmora, culoarea, avântul poetic, care odinioară cântau euritmice baladele firii, plâng astăzi pe epigonii marilor inițiați și profetilor într'aripați.

Se citește puțin, se cercetează și mai puțin, s'aleargă din snobism după formule îndrăznețe, fără să se ia seama că sonoritățile verbale s'asemană mai adese ori pustiului de idei.

Speranțele nu sunt moarte însă, căci undevă, în desimea brazilor sau pe lângă trivalele dinspre munți, tre-

bue să fie, într'un sat neînsemnat, acel Crist așteptat al reînvierei noastre artistice.

O epopee va fi viața oamenilor pentru ei, gânduri de foc vor picură slovele lui pe hârtie, sufletul său în ritmul daltei sau de penel.

E printre noi și nu-l cunoaștem, iar, dacă l-am văzut, nu-l înțelegem încă sau poate încă nu ni s'a destăinuit.

Și trecem astfel printr'o firească dar dureroasă crizei artistice și literare.

Scriem lucruri ieftine și ușoare, cu valoare numai comercială, scriem cu grabă iluzii de gânduri, și ne nchipuim că suntem mari.

Unde e răbdarea și inucenicia celor cari au însemnat pagini de lumină în biblia muzelor?

Unde ne sunt visătorii și cântăreții de altă dată, în fața cărora tremuri de fiori neînțeleși?

Cuvântul ca și culoarea, sunetul melodic ca și marmora, poartă în ele un suflet de foc care și-așteaptă vrăjitorii.

Când se va naște undevă, — dacă încă nu s'a născut, — pe cerul zilelor noastre un luceafăr se va aprinde.

El va însemna începutul regenerării sufletești și iertarea lui Dumnezeu.

Să fim vrednici însă de gloria lui și să nu-l dăm pe mâna zarafilor cari au neguțătorit templele.

L-ar sui pe crucea răstignirii ca pe unul ce nu e dintre ai lor.

Pregătiți-vă sufletele ca să-l întâmpinați cu flori. Oboseala de astăzi el va s'o alunge, pentru ca zorile primăverii să-și despletească peste noi iarăși cosițele trandafirii.

L. I.

Binefăcătorul

— Schiță umoristică de Max și Alexis Escher —

I

La șapte ani pe plaja din Yanibot, Toto Puteaux se juca în tovărășia unui băiețuș blond. Băiețușul acesta se numea Prosper Isidor și era fiul unui mare industriaș. Intimul jocului, d-l Puteaux tatăl — probabil fiind că era foarte optimist, — prezise fiului său un viitor strălucit. Cunoștea doar viața și utilitatea relațiilor.

De la șapte la doisprezece ani băieții n'au de obicei altă distracție de cât să se joace de-a calul și vizitiul. Prosper Isidor și Toto Puteaux se conformară și ei uzului.

Mai târziu relațiile lor nu se strică așa că Toto rămăsese tot prietenul fiului d-lui Isidor. Titlul acesta rezuna de alt-fel toate ocupațiile și preocupările lui. Mai târziu trebuia să-i țină chiar loc de carieră.

Trecură câți-va ani

Toto deveni Hector. Prosper Isidor deveni avocatul Isidore. Cu toate acestea relația aceasta nu-i procurase lui Hector nici un beneficiu până în prezent. De altfel dorea să nu-și importuneze prietenul, așa că aștepta un moment mai potrivit.

II

Prosper Isidor veni într'o zi la Hector Puteaux.

— De vre-o zece ani sunt prietenul Matildei Jolliot cu care am, după cum știi am un băiat, îi zise el.

— Știu... știu.

— Ei reluă Prosper, în interesul carierei mele pe care am neglijat-o, socotesc că a venit timpul să pun capăt acestei situații.

— Te aprob.

Hector Puteaux, aproba de altfel în totdeauna pe Prosper Isidor.

— De-aceia fiindcă mi-ești cel mai vechi prieten vreau să-ți cer un serviciu și anume să te căsătorești cu Matilda. O! nu vreau să te hotărăști așa dintr'odată! Gândește-te. Dacă asi

avea darul vorbirii al lui Cicerone aş încerca să-ți explic avantajile multiple ale acestei afaceri excelente. De altfel Matilda te simpatisează mult. Băiețelul e și el drăguț și bine crescut. Are un singur defect, e foarte lacom și îi plac stafidele. Nenorocirea lui a fost că n'a găsit până în prezent un tată care să-l recunoască. Totuși cred că am remediat răul, mulțumită ție care vei poseda astfel un cămin, fără să-ți fie dat osteneala să ți-l creiezi. E ceva, nici vorbă. N'ași voi însă să te influențez; de-aceia îți spun să te mai gândești încă.

Puteaux fiind că avea obiceiul să asculte pe prietenul său, se gândi multă vreme și primi în cele din urmă, întru cât socoti că nar avea dreptul să-și jignească prietenul printr'un refuz.

III

După ce-și consultase familia Hector Puteaux se căsătorii cu Matilda Jolliot și recunoscă pe micul Mihail. Existența tinerei perechi nu se modifică aproape de loc.

Hector continuă să-și vadă cât-va timp prietenul care îl lăsase să înțeleagă însă că-i i-ar fi greu să-l primească în familia lui, în tovărășia Matildei. Aceasta era și logic în definitiv.

Hector nu se opuse; cu toate acestea avea știri de la Isidor prin Lucia care în fiecare Mercuri avea obiceiul să colinde magazinele și care nu se știe cum, întâmpla regulat atunci pe fostul ei amant.

— Dragă, spunea Matilda lui Hector când se întorcea acasă, n'am cumpărat nimic, fiind că n'am găsit ceva mai efior; dar în schimb l'am întâlnit pe Isidor care m'a însărcinat să-ți trimite complimente.

IV

Hector citea ziarul Patria unde da du de următoarele rânduri:

„Azi după amiază, la ora două fără un sfert, băcanul Safran din strada Amsterdam, a dus de urechi la comisariatul respectiv, pe un tânăr Mihail Puteaux pe care îl'a surprins pe când îi fura niște stafide.

Tatăl hoțului nu s'a prezentat încă la circumscripție.

Puteaux se pregăti să plece, dar în clipa aceea se pomeni cu un domn care îi se prezintă astfel.

— Domnule, eu sunt domnul Safran. D-ta ești tatăl tânărului Mihail Puteaux. Ei bine de cinci ani imi dispăreau din prăvălie, o sumedenie de stafide. Unul din băieții mei de prăvălie a demască în sfârșit pe vinovat care nu era altul decât fiul d-tale.

Puteaux era incapabil de a articula o vorbă, D-l. Safran reluă:

— De oare ce nu vreau să-ți fac rău și fiindcă iubesc copiii cred că am putea să ne înțelegem.

— Bine.

— Așa dar fiul d-tale îmi fura zilnic cincisprezece — hai să punem douăzeci de stafide. În zece zile, dacă socotim cu scrupulozitate, douăzeci înmulțit cu zece fac trei sute douăzeci de stafide. În o sută de zile șapte mii opt sute și într'un an patru zeci și cinci de mii de stafide sau în cifră rotundă cincizeci de mii. Ne-am înțeles nu e așa. Cum afacerea asta durează de peste cinci ani, hai să punem șase, ca să nu fiu în pierdere mă văd nevoit să te rog să-mi achiți suma de cinci sprezece mii de franci.

Se vede că Puteaux regreta că d-l Safran nu prea era tare în matematică, așa că îndrăzni să se tocmească:

— Nu spun că exagerezi... dar poate că cu opt mii de franci ne-am înțeles...

D-l Safran se supără.

Va să zică mint. Bine. Am voit să-ți ofer o tranșă. O retrag. De aici înainte tribunalul se va ocupa cu chestia asta. Chiar acum mă duc la avocatul meu, d-l Isidor.

— Ce zici?

— Da, la d-l Isidor, avocatul meu.

V

Timp de opt zile întreaga familie Puteaux se vâlcărea într'una:

— E îngrozitor! Isidor avocatul lui Safran.

În sfârșit în ziua a noua Puteaux se hotărî să se ducă la prietenul său spre a-i expune nenorocirea.

Isidor îl întrerupse de la primele cuvinte.

— Știu ce vrei să obții de la mine. Evident că-mi ești prieten, dar iarăși nu găsești că e oare cum exagerat să pretinzi prietenului tău avocatul Isidor să piardă un proces.

— Ai dreptate dragă, dar gândește-te la băiat...

Isidor ceru un răgaz de câte-va ore pentru a reflecta. A doua zi el trimise lui Puteaux o telegramă cu următorul conținut.

„Fi fără grijă. Voi scăpa pe Mihail“,
Isidor

VI

La secția doua corecțională avocatul Isidor pleda în afacerea Safran.

„D-le președinte, domnilor, veți spune cum se poate oare că avocatul reclamantului să proclame nevinovăția tânărului Mihail Puteaux“.

Senzație în auditoriu. Familia Puteaux zâmbește. Hector exclamă involuntar: Bravo! Safran e furios.

Da, domnilor, Mihail Puteaux e nevinovat și am să vă dovedesc. Câți ani are copilul acesta? Doisprezece ani mă rog.

Un copil de doisprezece ani comite un furt. E evident că dacă e autorul furtului, nu e totuși autorul responsabil. Pentru a descoperi pe vinovat, trebuie să cercetăm legile eredității.

Și atunci vinovatul este chiar tatăl copilului.

Da, da. Să crețăm puțin antecedentele și caracterul individului Hector Puteaux.

D-lor acest individ e un ins de o moralitate specială, un monstru străniu în mijlocul civilizației rafinate căreia îi datorăm pe Nietzsche și pe Pasteur.

Inchipuți-vă că l'am cunoscut de aproape când eram copil. Dacă m'am jucat însă cu el, a fost numai și numai pentru a-l studia.

Mai târziu individul în chestie s'a însurat. Cu tot respectul pe care îl port femeilor, există unele adevăruri care trebuie spuse justiției. Dânsul s'a căsătorit cu o femeie drăguță dacă vreți dar a trăit în concubinaj. (Mare indignare în sală).

Puteaux făcu trei pași spre Isidor. Dorea să-i dea să înțeleagă că mergea cam departe. Președintele interveni însă cu severitate:

— Stai jos! Apoi pe un ton politicos:

— Continuați domnule Isidor. Vă ascultăm cu toată atenția. Cu toate că tribunalul e pe deplin luminat pleoara d-v. interesantă desvăluie lucruri care trebuie bine discutate...

Trad. de Const. A. I. Ghica

SAMSON

— ANECDOTĂ —

Un ovreiu vorbea odată:
Ce viteji avrăm noi!
Ca să nu mei spun de alții
Să iau numai pe Samson
Ce-a făcut la Ierihon
A băut pe Filistenii
De i-a stin, i-a prăpădit:
Nu știu câte milioane,
Câți au fost toți au perit!
Au perit știu cum? Cu toții
Pân' la unu-asa că sara
Se primbla Samson pe cal
Numai singur cu țgarul.
Și când a venit pe urmă
Unul mare-un ghinărar
Ca să-i ceară socoteală.
Să-l întrebe pe Samson
Pentru ce s'a apucat
Să ucidă oastea toată
Ce era la Erihon;
Știi ce face-atunci Samson?
A luat pe ghinărar
Și când l'a izbit odată
Peste zidul cela mare
De-aco'o din Erihon
A făcut odată: leap!
S'a lînit de zid acolo
Ș-a rămas așa lipit
De nici nu credeai că-i om.
Ce jurai că-i abțibilder,
Un chip numai zugrăvit!..

Th. D. Speranția

FULGI DE SOARE

Ce-mi folosesc palate?... Câmpii cu flori, cununa, ce-o port de atâtea veacuri pe-al frunții mele prag, când nopți întregi îmi cânta le geam, o cucu-vae, și gândul mi-se perde, deapărarea pribeag...

Nici zarea, nici amurgul, nici blând de răsărire, nu-mi duce talmăcirea pe urme de credinți. Sânt pasărea crescută în colivii de aur dar cu visări clădite, din plânse năzuinți...

Nici cântecele vremii, nici urletul furtunii nu-ajunge pân la pragul, mărețiile castele... Sânt sigură stăpână!.. dar unde-i bucuria: când fruntea mi-se apleacă pustiului din ele?...

Din ele, străbat zarea și-a văilor adâncuri; dec er, sânt mult aproape; strâng mâna stelelor; poporul mi-se închină, și selavi-mi poartă grija: dar mintea mi-se îneacă în plânsetele lor?....

Din lumi îndepărtate, vin „Feți frumoși“ să-mi ceară, înpodobita mână, să fiu a lor — dar eu, amân făgăduința, cu luni, cu ani, cu veacuri: — mă stăpânește — o umbră din vechi, castelul meu...

— Nu cred să folosească povestea-mi; dar silită, de trudă și de cântul, ne'nvinselor dureri; voi încerca brodarea, unui șirag de vorbe, ca să'nțeleagă lumea, trecutul meu de ieri...

— Trăia bătrâna mamă: eu, un copil zburdalnic, nu'nțelegeam iubirea dar năzuiam spre ea, și-n trun amurg de seară, adus ca de-o poveste un făt frumos se oprește, zimbînd în calea mea...

Domniță — zise dânsul — te cat de-o veșnicie... am rătăcit pământul n'treg, spre a mă oprii la poarta curții tale: rămâi dar lângă mine; nădejdea mea și ochii, deaururi te-or iubi...

L-am ascultat... Și-o noapte cum nopții, nu-or mai fie — de dragoste îmbătăta, am rătăcit cu el; dar când să-l strâng la sânu-mi: a dispărut!... De-atuncea, trăesc o umbră plînsă în plînsul meu castel...

George Nutzeșcu

Epigramă

Unuia cu monon.

Prin geamul ce sclipește
Pe ochiu-ți așternut.
Nu vezi atât de bine
Cât crezi că ești văzut!

Sofronie Ivanovici

Din umoriștii străini

Bărbatul Lisavetei

— Localizare după scriitorul umorist rus Arcadie Buchov —

— Eu nu sunt ca toate femeile, — dulce îmi spuse soția mea sărutându-mă pe frunte — câte-odată mă istovesc gândindu-mă... Tu muncești, ducezi... și eu am să lucrez.

— *Merçi, draga mea,* — cu o recunoștință dulce îi spusei, — tu ești așa de bună, de dragă... Aprinde, te rog, lampa...

— Uite, vezi, — dete ea dojenitor din cap, — tu nu te îngrijești... Scrii la lumina lămpii...

Electricitate nu te-ai învrednicit să introduci... Ți garantez...

— O să introducem, dragă, — o să introducem, — propusei eu, — du-te mâine la Uzină și spune...

— La Uzină?... mă întrerupse ea mirată, — asta, nu, să mă ierți... La Uzină au să-mi dea vr'un mecanic, care are să iee și pielea de pe noi... Ce nepriceput ești tu!.. Pe Lisaveta care a fost la noi o știi?

— Nu!

— Bine 'nțeles, că nu o știi, par'că bărbații știu ce se petrece în casele lor?... Lisaveta e măritată. Bărbatul ei știe să introducă electricitate...

Și are să iee acolo vr'o zec, cincisprezece lei... Ție-ți trebuie mecanici?... Vezi cum risipești tu banii. Eu prețuesc munca ta și nu vreau să cheltuești în zadar paralele... Și acum, scrie, scrie... Ce zici, să-l chem?

— Cheamă-l, — dădui eu din cap, — numai să facă treabă repede.

— Fii liniștit, iubituie... scrie... scrie...

Și ea încă odată mă sărută pe frunte.

II

Bărbatului Lisavetei, ca ori-cărui om muncitor, nu-i plăcea să lase lucrul pe tânjeală și a doua zi s'a și ivit la noi. Lăsară în cabinetul meu de lucru și pe la nouă dimineața, foarte delicat m'atinse pe umăr și așteptând să deschid ochii, el privi prin odaie ca să vadă ce i se cerea să facă.

— Câte lămpi vă trebuie? — întrebă el, măsurând odaia.

— Multe, — răspunsei eu nemulțumit că-mi întrerupsese somnul.

— Așa, așa... Va să zică electricitate, — dete el nehotărât din cap... Bine... Par'că îi mare lucru o lampă... Locul asta...

Peste câte-va momente el aduse în odaie o scară murdară și așezându-se comod pe ea, începu să bată în tavan cu un ciocan destul de mare.

— De ce bați? l'întrebai eu, convins că orice încercare de a mai dormi era de prisos.

— Cum, de ce? — privi uimit la mine bărbatul Lisavetei, — vreau să

pun lampa... poate doresc s'o bat aci.

El mai lovi de câte-va ori în tavan, desfăcu o bucată bună de tencuială și spuse să îi chem pe fata din casă.

— Ascultă, o întrebă el, când aceasta intră în cameră, aci, la voi, au mai pus electricitate vr'o dată...

— Nu sunt de mult aci, răspunse servitoarea, conita știe...

— Cheamă pe conita ta... Soția d-tale, care va să zică, — se uită el la mine, — copii aveți?

— Nu... răspunsei eu.

— Au să fie... La boeri copiii vin repede... Mai înainte, coconiță, s'adresă el soției mele, — au mai pus electricitate în odăi... poate să fie fire vechi... le ascund afurisiții sub tencuială și ia-le de unde nu sunt.

— Nu, nu s'au mai pus, răspunse soția mea, — pune-le d-ta, amice, o să-ți plătim.

— Fără plată, bine'nțeles că n'am să lucrez. spuse bărbatul Lisavetei — fără plată nici lampă cu gaz nu-ți cumperi.

Când soția mea ieși, el îmi făcu semn cu ochiul și lăsă ciocanul.

— Coconiță, adevărată coconiță... Bine înțeles că am să iau plată, de ce's lucrător, să fiu plătit? Și acum mă duc să îmbuc ceva... E și timpul mesei.

În vremea lipsei lui a trebuit să refuz pe un prieten care vrea să mă vadă și de care aveam și eu nevoie, căci cum era să primesc pe un om în camera murdărită de tencuială căzută și în care sta în mijlocul ei scara murdară pe care lucrătorul nu o luase eșind.

Bărbatul Lisavetei a mâncat mult; trebuie să recunosc că în cele dintâi ceasuri cât a lipsit am crezut că s'a supărat, că nimeni până la el n'a in-

trodus electricitate în odăile mele și a plecat pentru todeauna.

Spre seară reveni totuși și reluă lucrul cu aceeași liniște, dar cu oarecare ironie începu să și explice absența îndelungată.

— Am întârziat un moment... am ajutat să mutăm niște mobilă... Se mută niște chiriași. Mi s'a dat o hârtie de cinci... încesar cu ea... zgârciții.

El se uroă din nou pe scară și începu să spargă tencuiala de pe tavan.

— O țigare n'ai cumva?... 'mi-e a fum... mă întrebă, el, delicat.

Îi întinsei o țigare.

— Mersi... Pifăind țigarea el scoase din tavan un cui... Da, zgârciții... Toți chiriașii aștia, o apă... De chemat, te cheamă, să lucrezi și cer, dar când e la plată...

Eu mă înroșii.

— Nu-ți fie teamă, noi avem să-ți plătim, spusei eu... dacă vrei-ți plătim înainte.

— De dta nu îmi e teamă... Și apoi și pe servitoarea voastră o știu... Ea îmi a spus: Ai mei plătesc... sunt cam scumpi la ale mâncării, dar lucrătorului ce este al lui îi dau... Mersi... tutun bun fumați... închee el, trăgând ultimul fum din țigare.

Bărbatul Lisavetei se vede avea metoda lui de a așeza firele electrice, adică de a le pune sub forma de cabluri în grosimea tencuiei, de cea el dase jos tencuiala pe o lungime destul de mare.

— Aci au să treacă firele... se adresă el mai târziu... firele electrice... Și văzând că eu nu dau prea mare importanță la cea ce îmi spune adaogă.

— Firele, mă înțelegi?... Fără ele nu vine electricitate... Lampă în părete, fără fire, n'ai s'atârni!

Apoi, se apropie de părete cu o mișcare nehotărâtă înfipse unghia în hârtia tăpetului și rupse o bucată mere din el.

— Hârtie... Și eu care credeam că e vopseală. Ce le mai dă boerilor în cap, să lipsească hârtii vopsite, par'că văruițe păreții nu pot să fie.

Peste câte-va minute bărbatul Lisavetei se urcă cu picioarele înpat și începu să bată un cui enorm în unghiul dintre păreți.

— Asta e pentru mine... Aici am să întind firul și ca să am de ce să mă țin, ca să nu cad, am bătut cuiul.

— Bine, fă cum știi, îi zic eu, privind la bucata de tencuială căzută din părete.

După ce bătut cuiul, el măsură cu palma distanța dintre cui și tavan și spuse:

— Viu mâine... Scara s'o lași în odaie, ca să nu mai trag sus și mâine... n'are să mănânce pe nimeni de o sta aci.

— Bine, bine, — spusei eu, — dan am să spun să măture.

— Nu face, — bine voitor îmi propuse el, — vin mâine și iar am să

RONDEL

*Iubire, sete de viață,
Tu ești puterea creatoare.
Sub care inimile noastre
Renasc ca florile la soare.
Vlahuță*

*Spune-o veche zicătoare
„Unde-a crs odată focul
Treacă vreme cât de multă
Tot se mai cunoaște locul”.*

*De când nu mai am iubită
Par'că mi-a apus norocul,
Mi-a rămas un gol în suflet,
„Und.-a ars odată focul”.*

*Ași sorbi o sărutare
Ca pe comunicătură..
„Să iubești mereu, ascultă”,
Altfel golul nu se umple
Treacă vreme cât de multă”.*

Stellan Delacâmpina

murdăresc... Ce vrei... electricitate și a trebuit.

III

A doua zi bărbatul Lisavetei n'a venit. A venit Lisaveta și a cerut cincizeci lei arvună.

— El este după beție ca puișorul de găină... are să se odihnească bine și mâine vine...

Zicea... fără mine n'au să se prăpădească.

În schimb a treia zi veni și mai de vreme, înfumurat și cu hotărârea, se vede, de a sfârși lucru.

— N'o să te supăr din somn... spusese el trântind ciocanul pe podea... ce-rem ertare... ce să facem!

— De ce n'ai venit eri, 'l întrebai eu nemulțumit.

— Eri... de ce eri?... Eri nu este astăzi... răsuse el nehotărât... astăzi am să sfârșesc... Mare lucru...

— Sfârșește mai repede... îi spusese eu cu acreală... m'am săturat.

— Și eu 's sătul până la gât... dacă m'ați silit... Pot spune că mi-ați pus cuțitul la beregată ca să viu să vă pun electricitatea.

— Ești mecanic și de aceea te-am chemat...

— Trebuie să chemați mecanici... spusese supărat bărbatul Lisavetei... trebuie să-i chemați, dacă vă plac așa de mult... Ei ar fi făcut mai bine... De ce nu l'ați chemat?

— Cum, de ce?... mă ridicai eu din pat... ce, tu nu ști să pui electricitatea?

— Mare lucru... Intinzi acolo niște fire, bați câte un cui. Ce-mi este soneria-clopoțel, ce 'mi este lampa electrică? Tot una.

— Dar tu... cu o voce tremurătoare îl întrebai, ce ești, mecanic sau nu?

— Eu?

— Da, tu...

— Eu 's lăcătuș... Hamai sunt chiar când este unde-va mobilă de mutat... Omul lucrător are nevoie să mănânce, să bea. Te cheamă... te duci.

— Dar electricitate știi să pui... sări eu din pat. Ai pus când-va în viața ta?

— Nu, n'am pus — răspuse el liniștit... Ce? e mare lucru să pui... Bați un cui, intinzi firul... Nu e ca gazul... arde singur.

— Ești afară... stăpânindu-mă, îi spusese. Du-te la dracu... Auzi?

Bărbatul Lisavetei luă instrumentele sale și privind prietenește la mine, surizând, eși.

— Capete de mueri toate și Lisaveta mea și servitoarea voastră... Dute, 'mi-au zis, du-te... nu ești copil, ai să poți. Lisaveta mea se încurcase odată cu un mecanic... m'am uitat și eu cum făcea el, credeam că am să pot... Poate aveți nevoie să mutăm vr'o mobilă?... Mă duc... Să avem ertare.

IV

Două ceasuri în urmă în camera mea petreceau patru mecanici. Mer-

VRAJITORUL

Nuvelă de Grazia Deledda

Traducere de Ludovic Lăst

Seceau la marginea satului, unul din cele mai mari și mai pitorești din munții Logodoro din Sardinia; casa lor întunecoasă era tocmai cea din urmă și privia peste povârnișurile, acoperite cu deșeuri de drobiță și masix...

Dacă sta torcând înaintea ușei sale, Saveria vedea în zare marea, la marginea orizontului unde se confunda cu cerul, vara albastru, iarna cenușiu; dacă casa la fereastră, privia vâle nestăruite, cari se întindeau la poalele munților ei și auzia văjălul torentului, care trecea printre stânci și mărăciniș.

În căsuța întunecoasă umbră de o boltă de verdeată, Saveria trăia, de doi ani, viața cea mai fericită, lângă tânărul ei bărbat, cu ochii mari focosi și buzele roșii, care îi zămbiau ca măcieșul printre care păștea turma sa, singura avere, ce avea.

Și Antonio se simțea prea fericit de când se luase cu aleasa inimii sale; ci toate acestea după doi ani de fericire desăvârșită se ivise un nou răsădit pe cerul senin al vieții sale. Saveria nu-l dărnise până acum cu nici un copil și nici nu era vreo nădejde. Era ceva trist! Doria din tot sufletul un băiat oacheș ca el, care să alerge după el prin crâng și pe văi, că-i fie de ajutor la munca grea; un băiat, care să fie mai târziu bucuria și speranța babei sale, care să se însoare la rândul său și să transmită numele și turma lor unui alt urmaș și așa mai departe în vece vecilor. Toți strămoșii lui Antonio au fost ciobani și el voia să continue numele acesta... dar ce era de făcut, dacă nu venia nici un moștenitor.

A făcut totul: jurinți solemne, acatiste, pelerinagii, s'a dus desculț și cu capul gol la vestita icoană a Madonei del Miracolo din Bitti, plăti o procesiune, o slujbă la biserică, făgădui Madonei lumânări de ceară mare, cât o cântări viitorul său fiu. În zadar toate! Saveria rămase sveltă și subțire în costumul ei drag și cu pieptarul de postav galben și în cămăsa brodată și casa nu răsuna nici de țipete de copil, nici de cântece de leagăn.

Da, era ceva trist și ei părăsiseră ori ce nădejde, când numai ce într-o zi, o prietenă veni la Saveria și îi spuse în taină:

Știi, cumătră Sabe, Peppo Longu mi-a spus de ce n'aveți copii...

— De ce? întrebă Saveria, uitându-se la ea cu ochi mari.

— De ce? urmă cealaltă încet.

Păzească-ne sfântul! Ștăinsă că Peppo e un mare vrăjitor, cum zice lumea... și el singur mi-a spus că va făcut...

Libera nos domine! strigă Saveria răzând și-și făcu cruce. Ca toate femeile din sat era și ea superstițioasă și văzuse o-

dată cu ochii ei o stafie albă răzând prin munți; dar că Peppo Longu, cu toată vrăjitoria sa, putea să facă așa ceva aceasta, i-se păru prea din cale afară! Cealaltă nu-o slăbi însă cu vorba și fiindcă necredința Severiei o supăra, îi tot vorbi până convinsese pe tânăra femeie.

Stătură ele ca vre-un ceas de vorbă lângă vatră, unde Saveria făcuse cafeaua. Aceasta se convinsese de vrăjitoria lui Peppo așa că rămase pe gânduri și în treabă.

— Ia spune-mi ar putea oare să ne deslege?

— Aceasta nu, mi-a spus că nu! Se vede că are vre-un neceaz pe bărbatul tău.

Spre seară veni și Antonio călare cu desagi plini cu brânză proaspătă.

Cât descărca el desagi sub umbrar, Saveria îi spuse tot: ei nu râdea, ci încrunță din sprâncene și dăte din cap. Și după ce puse toate la locul lor, se așeză la vatră picior peste picior și puse să-i povestească încă odată știrea aceasta ciudată.

— Dar ce ai tu cu Peppo? De ce se răzbură el așa de îngrozitor? îl întrebă Saveria îngrozită.

— Nimic răspuse Antonio. Se vede unde îmi bat joc de vrăjitoria lui.

— Rău! N'ai văzut, cum a trimis lăcustele peste via lui Giovanni, de îi mănâncă acum tot?

— Adevărat... dar! Ei, să vedem.

Mâine am să mă duc să vorbesc cu el.

— Ah, numai de ar vrea să ne deslege! strigă Saveria.

A doua zi Antonio se duse la vrăjitor; însă cu toate rugămintele sale, Peppo nu vrea cu nici un preț să-i deslege.

Era un om ciudat, vrăjitorul acesta: trăia, ce-i drept, ca toată lumea, nu muncia însă nici o dată.

Adevărat, că afară de vrăjitoria pe față în care era vestit ca distrugerea lăcustelor și decantarea vitelor bolnave — mai primea și multe vizite noaptea: nimeni nu ținea socoteală de aceasta, și lumea credea că spiritele, asupra cărora, avea putere, îi aduceau banii și merindele de care era totdeauna plină casa lui.

Antonio era, poate, de altă părere; căci după ce văzu că toate rugămintele și toate amenințările sale n'au fost de nici un folos, se mai duse într-o seară la Peppo și-i făgădui un ban de aur dacă i-o deslega.

Dintru întâiu Peppo nici nu vru să auză, ba făcea chiar pe îndârjitul, când văzu însă auzul strălucitor, se înobună încetul cu încetul și strigă:

— Ei, uite, de hatărul Severiei am să fac și aceasta, căci tu nu meriți; tu ti-ai bătut totdeauna joc de mine.

Îi spuse dar lui Antonio să vie noaptea următoare într-un loc răsnit în munți cu o pușcă

neincărcată, cu o față de masă albă și două lumânări.

Antonio dete vrăjitorului banul de aur și se învoi la toate. După ce ieși însă din casă, amenință cu pumnul coliba dărăpănată a lui Peppo, și zise batjocoritor: „Lasă, că vom vedea noi!”

Noaptea următoare Antonio era cel dintăiu la fața locului. Puse pe piatră fața de masă lumânările și pușca pe care după dorința lui Peppo nu o încercase și așteptă:

— Peste puțin veni și Peppo.

— E tocmai ceasul potrivit, zise el, e miezul nopții!

Intinse fața de masă peste o piatră mare, prin-e lumânările în pământ și porunci ciobanului să se culce o clipă cu fața la pământ.

Sculându-se de jos Antonio văzu lumânările aprinse și pușca pe fața de masă.

— Să începem, zise Peppo.

Și începu să facă fel de fel de gesturi. Antonio se uită la el cu fața întunecată și cu un zămbet batjocoritor. Se sperie însă grozav, când Peppo se întoarse deodată la piatră acoperită cu fața de masă și prinse a-i vorbi, într-o limbă străină și piatra îi răspunde în același limbă, cu glas slab și tânguitor. În același timp se stinseră și lumânările.

Vrăjitorul se întoarse apoi la cioban, care sta acolo tremurând tot, și zise:

— Piatra îmi răspunde că pușca ta are să-ți spună dacă sunteți deslegați ori nu!

— Cum?

— Ți-era pușca neincărcată?

— Da, strigă ciobanul.

— Ei, atunci, ia-o și trage în vânt, dacă o lua foc, e un semn că sunteți deslegați.

La aceasta nu se aștepta Antonio; puse însă mâna pe armă și trase... și Peppo căzu la pământ fără să scoată un sunet măcar, cu pieptul străpuns de glont.

În loc să tragă în vânt, Antonio ochise în el...

După crima aceasta fără voce — căci el cu adevărat nu credea se, că arma o să ia foc — întâiul său gând a fost să fugă în codru: se gândi apoi că nimeni nu știe nimic de toată afacerea aceasta, strânse fața de masă, își luă pușca și lumânările și se întoarse în sat, pășind cu băgare de seamă peste stânci ca să nu lase urme pe iarba. Restul nopții îl petrecu liniștit lângă iubita sa Saveria.

Măcar că frumosul cioban cu ochii focosi încă nu credea în vrăjitorie, nu putea să-și lămurască însă cum de a vorbit piatra, cum de s'a stins dela și lumânările, și a luat foc pușca.

Când însă după nouă luni avu fericirea să strângă în brațe un băiat frumos, ce îi dăruie, Saveria, îi păru rău din tot sufletul, că n'a tras în aer.

Cum însă acum nu mai putea să învieze pe vrăjitor se mulțumi să-i facă un parastas în vechia bisericuță din munți.

geau pe masă, doborau cărți de pe rafturi și povesteau unul altuia noutățile lor profesionale.

— Vino, iubitele, mă cheamă dulce soția mea în camera vecină, — vezi ce copilăros ești încă, dragul meu... Lucrezi singur, dar nu ști cum să-ți economisești o lăscăie... Ai chemat

mecanici care au să ne ceară parale multe... Și pe bărbatul Lisavetei l'ai dat afară. Dacă ti dai două zeci de lei, ar fi fost mulțumit...

— Drăguța mea, — spusese eu încet... Bărbatul Lisavetei este... lăcătuș. Înțelegi — lăcătuș!

— Nu se poate, — răspuse ea în-

FILATELIA

Origina mărcilor poștale

Marca poștală a luat naștere la Londra, la 10 Ianuarie 1840.

Timp de 10 ani, Anglia a fost singura țară care le-a întrebuințat și numai după acest timp, abia, mărcile au fost introduse, treptat și în celelalte țări.

A doua țară care le-a introdus a fost Franța, la 1 Ianuarie 1849. Urmează apoi oficiul Turnu și Taxis din Germania la 1850.

La început prețul ei, foarte ridicat de altfel, nu era achitat de trimițător ci de primitor, care avea obligația să depună suma respectivă factorului, în momentul când i se înmâna scrisoarea.

Un călător englez, Rowland Hill a fost acela care a dat ideea plății de expeditor, ca fiind mai logică. El observase că sistemul ales la început favoriza fraudele.

În cursul unei excursiuni pe care o făcea într'un județ, din nordul Angliei, el sosi la un han în același timp cu factorul. Hangița primise tocmai o scrisoare, pe care o examina cu multă băgare de seamă. Apoi întrebă cât avea să plătească. Factorul îi arătă că suma de plată se ridica la 1 șiling (peste un leu românesc — desigur un leu românesc cu valoarea mare pe care o avea acum 70 de ani).

Hangița refuză pe motivul că e sărăcuță și că pentru ea un șiling reprezintă ceva. Rowland Hill se oferă să plătească suma de mai sus pentru hangiță, dar trebui să depună toate eforturile ca ea să primească chiar și acest dar al Pirasinului.

După plecarea factorului tânăra femeie mărturisi adevărul călătorului. În scrisoare nu era nimic serios. Avea însă, pe adresă, anumite semne de înțelegere luate, de mai înainte cu logodnicul el plecat să-și facă serviciul militar la Londra. După aceste semne ea știa acum precis că el e sănătos și că o dorește.

Înțelegerea avea de scop să excludă cheltueala mare a corespondenței.

Dela această întâmplare prima vedere neînsemnată, Rowland Hill porni un întreg sistem de organizare a poștei, pe o nouă bază, având ca primă măsură scăderea taxelor poștale.

El făcu un raport amănunțit guvernului englez, care îl acceptă pe deantregul, urmând chiar pe propunător în capul acestui serviciu.

Un an mai târziu se expediau în Anglia 1.500.000 scrisori; iar 10 ani mai târziu numărul lor se ridică la 8 milioane.

Rowland Hill păstră această calitate până la 1890, când se retrase în

cărcat de onoruri și cu o pensie în semnătate.

Avântul luat de poștă pretutindeni este un omagiu pentru organizatorul ei.

Premiile noastre

După cum am anunțat cititorilor noștri, 12 loturi frumoase vor fi împărțite de data aceasta cititorilor noștri, prin tragere la sorti.

Suntem convinși că și acum mii de cititori ne vor trimite cupoanele.

Desigur, 12 loturi reprezintă o picătură de apă într'un ocean, față de marele număr al amatorilor filatelisti. Sperăm, însă, că nu e departe ziua când la asemenea concursuri vom putea oferi sute de loturi, în valoare tot mai mare.

Iată compoziția celor 12 loturi:

Lotul No. 1: 32 valori diferite. Ocupația română în Ungaria, oferite de d. S. Lupovici, Calea Victoriei 65.

Lotul No. 2: O frumoasă serie Nyassa, 10 valori; oferită de d. S. Lupovici, Calea Victoriei 65.

Lotul No. 3: Ocupația română în Ungaria (emisii Debretin), 6 val., oferite de d. S. Lupovici, Calea Victoriei 65.

Lotul No. 4: O serie completă plebiscit Schlesswig 11 val., oferite de d. S. Lupovici, Calea Victoriei 65.

Lotul No. 5: O serie frumoasă și valoroasă. Expoziția, Spania, 6 val., oferită de Frații Birner, Calea Victoriei 146.

Lotul No. 6: O serie de 14 val. colonii italiene, oferite de Frații Birner, Calea Victoriei 146.

Lotul No. 7: 2 serii: prima căi ferate belgiene 7 val., a doua Abisinia 3 val., oferite de Frații Birner, Calea Victoriei 146.

Lotul No. 8: O serie frumoasă 19 val., seria de doliu germană, oferită de „Bursa Filatelică”, Calea Victoriei 102.

Lotul No. 9: O serie Siam, 12 val., oferită de redactorul acestei rubrici.

Lotul No. 10: 2 serii: prima o serie Asderbeidjan, compl. până la 25.000 ruble și o serie Ucraina compl. 14 valori, —oferite de redactorul acestei rubrici.

Lotul No. 11: Un lot 50 colonii oferite franceze, —oferit de redactorul acestei rubrici.

Lotul No. 12: Un lot 100 diferite valori frumoase, oferit de redactorul acestei rubrici.

Răspunsurile cititorilor însoțite de bonurile respective le primim până la 1 Iulie.

Asa dar strângeți bonurile.

dignată... cum se poate... Ce canalie. Ea, agitată, trecu de câte-va ori prin odaie și după ce se opri în dreptul ferestrei și bătu toba cu degetele în geam se întoarse spre mine.

— Nu, știi tu, ce canalie... spuse ea ofensată, — l'am chemat săptămâna trecută să 'mi repare patul... Mi-a desfăcut piciorul, a rupt salteaua și apoi 'mi cere ertar... Scuzați, coconila 'mi zice... Ce fel de lăcătuș sunt eu... eu nu sunt lăcătuș... A... adică cum va, ați avea nevoie să puneți electricitatea în casă, atunci spuneți Lisavetei și am să viu... eu 's mecanic de felul meu... Și tu știi eu nu sunt ca toate femeile... eu nu vreau ca tu să arunci banii în vânt...

Damian

La Argeș!

Intr'o seară mă aflam
Pe al Argeșului mal
Și dus pe gânduri ascultam
O doină din caval.

Râul apa 'și legăna
Formându-și unde unde...
Prin aceasta el voia
La doină a răspunde.

Când umbra nopții s'a lăsat
Peste întreaga fire
Atunci și eu m'am adresat
La Argeș cu iubire:

— „Ascultă Argeș! Să'mi apui
De vrei să fii părinte
Unui copil al nimănu,
Unui copil cuminte.

Aș vrea să fii copilul tău
Că nu'mi cunosc părinții
Mi-a dat în lume Dumnezeu
Doar calea suferinții!

Să fii copilul tău voer...
Să'ți ascult mereu cu dor
Povești de mame ce'și iubesc
Cu patimă copiii lor.

Să fii un mic pârâu aș vrea
Sglobiu s'alerg la tine
Să'mi pot uita durerea mea
Si să mă uit pe mine!”

Ioan Th. Ion-Hotarele

Informațiuni filatelice

Găsim în ultimul număr din marelui ziar englez „Morning Post” următoarea întâmplare și care dovedește marile câștig și în același timp neașteptat, pe care-l oferă filatelia:

„Un farmacist din Plymouth, ale cărui afaceri neguțătorești nu-i mergeau prea strălucit, s'a apucat acum 25 de ani de filatelie.

Intr'una din zile, acum 15 ani se pomeni în farmacie cu doi marinari, care-l întrebară dacă pentru 5 livre sterline (125 lei înainte de război) n'ar voi să le cumpere un sac de mărci, întrucât ei au ziseră că se ocupă cu mărcile. Erau mărci în formă de triunghi. — din primele emisiuni din Africa de Sud, Capul Bunei Speranțe. Aceste mărci fusese câștigate de ei la un joc de cărți în orașul Cap.

Negustorul se grăbi să le cumpere. De pe urma lor farmacistul câștigă mai multe sute de mii de lei pe atunci. — mai ales că între mărcile cumpărate erau și felurite erori.

A apărut *L'Echo de la Timbrologie*, No. 658 din 1 Iunie 5 lei plus 1 leu porto îl trimitem tuturor.

Dăm orice fel de sfaturi debutanților filateliei, precum și părerea noastră asupra valorii mărcilor. Ne interesează albumele abundente și mărci românești vechi.

Răspunsurile noastre

Vasile Teodorescu-R. Sărat. — Catalogele cele mai bune sunt catalogele Yvert. — dar în situația valutară de azi, prețul lor de 18 franci

francezi, reprezintă în monetă românească, peste 200 lei.

Albumele cele mai bune sunt cele editate de Yvert (Franța) și Schaubek (Germania). Prețul lor, în bani românești, e foarte ridicat, dacă albumul e făcut pentru 15-20 mii mărci. Un asemenea album costa 1000—1500 lei, dacă e cel german sau francez.

M. Mihailescu—Loco. Timbrele fiscale nu se colecționează, — afară bine înțeles de acelea cari au avut o vreme curs ca mărci. Mărcile perforate nșau volare, — sunt, însă, perforări speciale cu semnificație anumită, la unele mărci engleze, spaniole etc., — în acest caz numai da.

Const. T.—Pitești. — Trimiteți mărcile recomandate. Vă vom comunica valoarea și reexpedia apoi. În caz când acceptați prețul le oprim noi, trimițându-vă costul.

S. St.—Chișineu. — V'am expediat *L'Echo de la Timbrologie* precum și seriile dorite.

G. Harnagea—Loco. — Scrisoarea d-v. n'am înțeles-o. Scriți dealușit ce doriți.

Maior Venieru—Pitești. — Mărcile cap bou 30 parale, albastre sunt cele mai estine. Circa 4—5 lei una.

L. B. Ziant-Burdujeni. — Numai aceste valori n'au căutare.

Suliman Memet-Hârșova. — V'am expediat.

G. Corbeanu-Giurgiu. — Adresați C. Or. str. General Lahovari 113 și trimiteți recomandat.

G. Bancotescu-Brăila. — Le luăm noi. Trimiteți pachet recomandat și vom răspunde prețul. Dacă-l acceptați îl veți primi de urgență.

parte și surizând, îi spuse:

— Cum se schimbă vremurile... Caligula a devenit celebru pentru că a adus un cal în Senat, pe când eu am adus doi măgari la șezătoarea d-tale și nimeni n'a relevat aceasta.

Despre bunătatea cunoscutului admiral englez Nelson se vorbeau foarte multe.

Odată el prinsese un pirat și începu să-i vorbească să se lase de meseria lui urâtă și să primească un post de onoare în marina militară engleză.

— Mi place prea mult libertatea, — răspunse cu mândrie piratul, — chemarea mea, a fost să fiu mereu între cer și pământ...

— Bine, — răspunse după un moment de gândire Nelson, — spânzurați-l.

Și dorința piratului fu îndeplinită.

Unui visător

Dece-ți pleci fruntea 'ntodeauna
Și stai cu gândul dus departe
Și'n visuri rătăcești cu mintea
Mereu spre zările deșarte!

Ce doruri mistice te poartă
In violetul infinit
De-ți făurești imagini scumpe
Din visul tău ne împlinit!

Te văd în fiecare seară
Cu fruntea sprijinită 'n mâini
Parcă 'mpietrit ca o statuă
Sub raza palidei lumini.

Și terei în liniștea odăii
Acelaș fir neisprăvit
In dorul unor vremi senine
Pe care 'n minte le-ai trăit.

Tu parcă plângi... Și plânsul tău
E fără lacrimi și suspin,
Neînțeles ai fost de apururi
Și-n lume-ai rătăcit strein.

Indurerata ta poveste
Nu-i știe nimeni al ei rost
Și singuratec totdeauna
Pe drumuri încălcate-ai fost,

Dar din durerea ta amară
Porneste cântul cel mai sfânt
Și zarea toată se coboară
In albe raze pe pământ.

Ion Udalgo-Bit

Mica publicitate filatelică

Casa Friedman București, Mircea-Vodă, oferă carnet de mărci bucată 4 lei. Reviste streine filatelice bucată 3. Charniere de mărci mia lei 12. Mărci străine bucată 36 lei. Albume cu diferite prejuri. Plicuri de tipă suta 20 lei. Porto gratis.

Ofer un mare și variat număr de serii frumoase, în condiții avantajoase. Cerți lamuriri. Fac schimb cu mărci vechi și albume părăsite. C. Or., str. General Lahovari 113.

La Bursa Filatelică 192 Calea Victoriei, Mare Asortiment de Mărci pentru colecționari.

Prețuri de reclamă, Cump. râm, viadem, schimbăm în condiții f. avantajoase. Expertize gratuite. Nu vindeți, nu cumpărați, până nu vă adresați nouă.

Mărci Românești și străine în serii găsite cu prețuri e. cele mai avantajoase la magazinul S. Lupovici, Cal. Victoriei 65, (Vis-a-vis de Atena), București.

Provințele inedite a oamenilor mari

Odată la Seneca s'a prezentat un tânăr și l'a întrebat de ce, fiind așa de înaintat în vârstă, trăește așa de bine și de fericit.

— Insoară-te, — i-a răspuns scurt Seneca.

Înțeleptule, — exclamă uimit tânărul, — eu n'am decât douăzeci de ani. Am să mă însor când voi fi matur.

— Vezi, — dând din cap i-a vorbit Seneca, — eu tot ce a fost mai greu am făcut fiind tânăr.

După cum se știe poetul Heinrich Heine, avea mândrime la limbă.

Odată fu rugat să aducă la o șezătoare literară a unei doamne câți-va colegi din literatură. Heine aduse doi critici cari atraseră imediat atenția celor prezenți, în cât Heine fu uitat într'un colț și nimeni nu 'i se adresă în seara aceea. La despărțire Heine, invită pe stăpâna casei de o

Socoteala greșită

